

Neformaliojo antikorupcinio ugdymo programa „Jaunimo antikorupcinių iniciatyvų variklis – pilietinis aktyvumas ir į(si)traukimas į viešojo valdymo sprendimų priėmimą“

Ižanga. Pagal projektą „Šiaulių apskrities jaunimo antikorupcinis ugdymas didinant įsitraukimą į viešosios politikos formavimą“ (Nr. K2-O1-IP-V-152), (toliau – Projektas) išplėtotą ir atnaujintą nevyriausybines organizacijos „Šiaurės Lietuvos kolegija“ (toliau – Projekto vykdytojas) turima ir jau išbandyta neformaliojo antikorupcinio ugdymo programa "Jaunimo antikorupcinių iniciatyvų variklis – pilietinis aktyvumas ir įsitraukimas į viešojo valdymo sprendimų priėmimą“ (toliau – Programa), koreguojant jos ankstesnį pavadinimą. Anksčiau realizuota programa vadinosi „Korupcija jauno žmogaus gyvenime: raiška ir prevencija“ ir ji buvo parengta bei naudojama įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą „Šiaulių apskrities jaunimo nepakantumo korupcijai nuostatų formavimas“ (Nr. 10.1.2 - ESFA-K-917-02-0017).

Programos turinys (tiek teoriniai, tiek praktiniai aspektai) apima visas 7 Nacionalinėje kovos su korupcija 2015–2025 metų programoje išskirtas viešojo sektoriaus sritis: politinė veikla ir teisėkūra; teismų ir teisėsaugos institucijų veikla; viešieji pirkimai; sveikatos priežiūra ir socialinė apsauga; teritorijų planavimas, valstybinė statybų priežiūra ir atliekų tvarkymas; ūkio subjektų veiklos priežiūra; viešasis administravimas, valstybės tarnyba ir turto valdymas.

Programos tematikos bei sudedamosios dalys, atliepiančios Projekte identifikuotus įsipareigojimus:

I dalis – Korupcijos samprata, formos, grėsmės ir žala;

II dalis – Korupcijos formų atpažinimas viešojo sektoriaus srityse, prevencijos priemonės ir galimybės, korupcijos situacijų analizė ir modeliavimas;

III dalis – Antikorupcinių veiklų ir iniciatyvų galimybės, įsitraukiant į viešosios politikos formavimą ir sprendimų priėmimo procesus; viešojo valdymo pasiūlymų rengimas ir teikimas atsakingoms valstybės ir savivaldybės institucijoms; advokacijos metodo taikymo galimybės ir nauda.

Programos, pagal kurią vykdomi 8 val. interaktyvūs mokymai Šiaulių apskrities jaunimui, struktūra: 2 val. teoriniai užsiėmimai ir 6 val. praktiniai užsiėmimai.

Programoje pristatomi simuliaciniai, kiti mokymų interaktyvumą didinantys, besimokančiųjų kritinį ir analitinį mąstymą lavinantys metodai (Forumo teatro, Proceso dramos, vaidmenų žaidimai ir kt.). Pateiktos šių metodų taikymą įtvirtinančios praktinės užduotys. Aktualizuotas simuliacijos metodas (imitacijos metodas, patyrimų mokymasis).

Programa parengta atsižvelgiant į:

1) Tarptautinės stažuotės, įgyvendintos pagal Projekto veikla „Tarptautinės patirties pasikeitimo stažuotės Norvegijoje (Osle) įgyvendinimas, vizituojant „FURIM Institutt“ (1 Partnerį) ir kitas pilietinės visuomenės organizacijas (PVO), turinčias jaunimo bei visuomenės antikorupcinio ugdymo, viešojo valdymo pasiūlymų rengimo bei teikimo atsakingoms institucijoms, tautinių mažumų integracijos klausimų sprendimo“, turinį – Programą atnaujinusiam Paslaugų teikėjui pateiktas Rekomendacijų rinkinys, kurį parengė stažuotėje dalyvavusi Projekto vykdytojo ir Projekto partnerių komanda.

2) Viešosios Apskritojo stalo diskusijos „Jaunimo antikorupcinis ugdymas ir dalyvavimas viešosios politikos formavime: siekiniai ir sprendiniai“, kurioje buvo pristatytas Programos projektas, turinį, renginyje dalyvavusių Projekto partnerių atstovų, Šiaulių apskrities jaunimo organizacijų lyderių, jaunimo atstovų, priklausančių ugdymo įstaigų aktyvams (moksleivių tarybai, moksleivių seimui, kt.), dalyvaujantiems NVO veikloje, kitose pilietinėse veiklose bei iniciatyvose, nuomonę ir išvalgas dėl Programos tobulinimo galimybių.

Pagal Projektą atnaujinta Programa ir tęstinės jaunimo antikorupcinio neformaliojo ugdymo veiklos bus vykdomos pagal 2014-2021 m. Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Norvegijos finansinių mechanizmų (Norvegijos FM) Aktyvių piliečių fondo programą (APF) Lietuvoje ir finansuojamas Aktyvių piliečių fondo, finansuojamo EEE finansinio mechanizmo lėšomis.

NEFORMALIOJO ANTIKORUPCINIO UGDYMO PROGRAMA
„JAUNIMO ANTIKORUPCINIŲ INICIATYVŲ VARIKLIS – PILIETINIS
AKTYVUMAS IR Į(SI)TRAUKIMAS Į VIEŠOJO VALDYMO SPRENDIMŲ
PRIĖMIMĄ“

Neformaliojo ugdymo Programos tikslas – plėtoti tikslinės grupės žinias apie korupcijos apraiškas viešajame sektoriuje, ugdyti gebėjimus atpažinti korupcijos atvejus ir vykdyti antikorupcines veiklas bei iniciatyvas, įsitraukiant į viešosios politikos formavimą ir ypač gerinti praktinius pasiūlymų dėl viešojo valdymo sprendimų priėmimo rengimo ir teikimo atsakingoms institucijoms gebėjimus.

Neformaliojo ugdymo programos uždaviniai:

- 1) suteikti dalyviams teorinių žinių apie korupcijos priežastis ir pasekmes (žalą), tipus ir formas, specifika rinkimų ir sveikatos apsaugos srityse;
- 2) užsiėmimų metu formuoti nepakantumo korupcijai nuostatas atliekant praktines užduotis;
- 3) ugdyti gebėjimus atpažinti korupcines veiklas ir skatinti įsitraukti į jaunimui skirtas antikorupcinio švietimo prevencines veiklas.

Neformaliojo ugdymo programos struktūra:

- 2 val. teoriniai užsiėmimai
- 6 val. praktiniai užsiėmimai.

Programos taikymo pagrindas - skaitmeninė metodinė medžiaga „easy to read“ pagal neformaliojo antikorupcinio ugdymo ir viešojo valdymo pasiūlymų rengimo bei teikimo atsakingoms institucijoms programą "Jaunimo antikorupcinių iniciatyvų variklis – pilietinis aktyvumas ir įsitraukimas į viešojo valdymo sprendimų priėmimą“

Neformaliojo ugdymo programos teminis planas (8 val.).

I dalis. Korupcijos samprata, formos, grėsmės ir žala.

Temos Nr.	Temos pavadinimas	Apimtis, min.	Teorinio elemento apimtis, min.	Praktinio elemento apimtis, min.
1.1.	Korupcijos samprata ir tipai	30	20	10
1.2.	Korupcijos priežastys, grėsmės ir padariniai	30	20	10
	Iš viso	60	40	20

II dalis. Korupcijos formų atpažinimas viešojo sektoriaus srityse, prevencijos priemonės ir galimybės, korupcijos situacijų analizė ir modeliavimas.

Temos Nr.	Temos pavadinimas	Apimtis, min.	Teorinio elemento apimtis, min.	Praktinio elemento apimtis, min.
2.1.	Korupcijos formos ir jų atpažinimas skirtingose viešojo sektoriaus srityse (politinė veikla ir teisėkūra; teismų ir teisėsaugos institucijų veikla; viešieji pirkimai; sveikatos priežiūra ir socialinė apsauga; teritorijų planavimas, valstybinė statybų priežiūra ir atliekų tvarkymas; ūkio subjektų veiklos priežiūra; viešasis administravimas, valstybės tarnyba ir turto valdymas).	60	30	30
2.2.	Korupcinių situacijų prevencijos priemonės	60	30	30
2.3.	Korupcijos situacijų analizė ir sprendimo modeliavimas	80	0	80
	Iš viso	200	60	140

III dalis. Antikorupcinių veiklų ir iniciatyvų galimybės, įsitraukiant į viešosios politikos formavimą ir sprendimų priėmimo procesus; viešojo valdymo pasiūlymų rengimas ir teikimas atsakingoms valstybės ir savivaldybės institucijoms; advokacijos metodo taikymo galimybės ir nauda.

Temos Nr.	Temos pavadinimas	Apimtis, min.	Teorinio elemento apimtis, min.	Praktinio elemento apimtis, min.
3.1.	Antikorupcinių veiklų ir iniciatyvų galimybės, įsitraukiant į viešosios politikos formavimą ir sprendimų priėmimo procesus	40	10	30
3.2.	Viešojo valdymo pasiūlymų rengimas ir teikimas atsakingoms valstybės ir savivaldybės institucijoms	120	0	120
3.3.	Advokacijos metodo taikymo galimybės ir nauda.	60	10	50
	Iš viso	220	20	200

Pagrindiniai mokymų metodai

Simuliaciniai, mokymų interaktyvumą didinantys, besimokančiųjų kritinį ir analitinį mąstymą lavinantys metodai (Forumo teatro, Proceso dramos), atliekamos grupinės praktinės užduotys, organizuojamos moderuojamos diskusijos.

Simuliacijos metodas (imitacijos metodas, patyrimų mokymasis). Simuliacija – dalinis tikrovės atkūrimas, perkeliantis galimai tikroviškas situacijas į imituojamą (įsivaizduojamą) aplinką. Simuliacijos žaidimuose pasirinktos realaus gyvenimo situacijos bei ypatybės nagrinėjamos mokymosi (nerizikingoje) aplinkoje ir ieškoma sprendimų.

- Forumo teatro metodas – tai simuliacinis žaidimas, kuriame parodoma neišspręsta problema ir dalyviai kviečiami siūlyti ir išbandyti sprendimus. Forumo tikslas visada yra skatinti debatus (ne tik žodinius, bet ir paremtus veiksmais), parodyti alternatyvas, įgalinti žmones rasti geriausias išeitis komplikotose situacijose.
- Proceso dramos metodas – tai metodas, kurio metu vaidinami priskirti vaidmenys ir dalyvaujama įsivaizduojamoje dramatiškoje situacijoje bei jos sprendime.

Papildoma medžiaga

Pagrindinis ir rekomenduojamas šaltinių sąrašas, dokumentų sąrašas, video medžiagos sąrašas.

- Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos edukacinės priemonės (<https://www.stt.lt/antikorupcinio-samoningumo-didinimas/ivairiosedukacines-priemones/7658>)
- Lietuvos Respublikos švietimo, sporto ir mokslo ministerijos metodinė literatūra antikorupciniam ugdymui (<https://talpykla.elaba.lt/elabafedora/objects/elaba:78649400/datastreams/MAIN/content>)
- Pilietinės visuomenės instituto 2022 m. galios indekso tyrimo duomenys (http://www.civitas.lt/wpcontent/uploads/2023/01/PGI2022_pristatymas_psl.pdf);
- Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programa (<https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8e499812cbbe11e49bcec506eeda6c5f>)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos informacija apie korupciją
- (<https://lrvk.lrv.lt/lt/administracine-informacija/korupcijos-prevensija-1/kam-irkaip-pranesti-apie-korupcija>)
- Transparency International KSI (<https://www.transparency.lt/korupcijossuvokimo-indekse-lietuva-viena-vieta-auksciau/>)
- Anželikos Gumuliauskienės tyrimas „Organizuotų interesų įtakos viešajai politikai valdymas“ (<https://www.journals.vu.lt/socialresearch/article/view/24138>)

